

Viceministrės kalbos tezės

Gerbiami svečiai,

Ponios ir ponai,

Leiskite pasveikinti jus visus tarptautinėje konferencijoje „Įsivertinimo ir išorinio vertinimo poveikis tobulinant mokyklų veiklos kokybę“.

Malonu priminti, kad Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra nuo 2007–ųjų yra SICI organizacijos narė. Pirmą kartą organizuojame šios srities tarptautinę konferenciją, dėkoju už pasitikėjimą.

Šiuolaikinis gyvenimas reikalauja vis aukštesnės bet kurios srities produktų, priemonių, veiklos, paslaugų kokybės, taip pat ir aukštesnės švietimo kokybės. Aukštai švietimo kokybei provokuoti ir ją laiduoti reikia efektyvių vertinimo būdų, patikimų duomenų šaltinių ir priemonių, atsakingo vertintojų darbo.

Todėl šiandien noriu kalbėti apie:

- Kodėl svarbu vertinti procesą?
- Kas yra vertinimo turinys ir kokios vertinimo formos?
- Kaip šiuolaikinės duomenų bazės gali pasitarnauti vertinimui?
- Koks turėtų būti vertintojas?

Kodėl svarbu vertinti procesą?

Šalys eis įvairiais keliais: vienos stebi ir vertina tik galutinius švietimo rezultatus, kitos – rūpinasi ir proceso veiksmingumo ir galutiniu švietimo sistemų rezultatu. Stebėti ir vertinti tik galutinį rezultatą – pigesnis kelias, orientuotas į aukščiausio pasirengimo pedagogus, ir ten, kur tokie pedagogai dirba, labiausiai tinkamas. Daugumoje šalių, Lietuvoje taip pat, pedagogų profesija nėra populiari ir ją renkasi ne patys stipriausi mokiniai. Tuomet iškyla klausimas, kaip padaryti kuo efektyvesnį ugdymo procesą, kad būtų ne tik akademiniai rezultatai geri, bet ir gyvenimas mokykloje – vaikui sėkmingas ir jo trokštamasis.

Rezultatas pasiekiamas per procesą, todėl ugdymo proceso svarba yra didžiulė ir jo vertinimui taip pat reikia skirti deramą dėmesį. Lietuvos dokumentuose parašyta, kad mokytojas laisvas rinktis darbo formas ir metodus, tačiau rezultatą be gero proceso pasiekti labai sunku. Lietuvos švietimo vertinimo kelias orientuotas ir į procesą ir į rezultatą, t.y. siekti aukštesnio rezultato per proceso tobulinimą.

Vertinimo turinys ir formos

Vertinimo turinį diktuoja šalies švietimo sistemos ir mokyklos ugdymo tikslai. Turi būti paisoma pasaulio švietimo raidos tendencijų ir šalies kultūrinio savitumo. Vertinimo turinys turi derėti su curriculum. Kitaip tariant, turi atitikti jų paradigmos. Negali būti curriculum vienoks, o vertinimas kitoks - negalima jų atskirti.

Demokratiame švietime labai svarbu tinkamos vertinimo formos, metodai. Kuo jos pasižymi? Jos turi pasižymėti kuo didesniu objektyvumu ir mokytojų savivertės palaikymu, naudojimusi kuo patikimesniais duomenimis, kuo subtilesniu mokyklos socialiniu, ekonominiu, kultūriniu mokyklos konteksto suvokimu, bet esmingiausia – mokyklą ir visą sistemą vesti nuolatinės pažangos, didesnio veiksmingumo link.

Šiuolaikinės duomenų bazės – svarbios vertinimui ir kaip šaltinis, ir kaip priemonė.

Yra svarbu ne tik turėti, bet ir naudotis šalies švietimo valdymo informacine sistema (angl. EMIS), Eurostat, UNESCO, UNISEF, IEA, OECD duomenimis apie švietimą. Vis dėlto šiandien to jau nebeužtenka, todėl reikia stebėti kitų sričių, ne vien švietimo, būklės ir kaitos tendencijomis, stebėti verslo, kultūros, mokslo pasiekimus ir pan.

Vertinimo efektyvumas priklauso ir nuo vertintojų darbo. Kokių kompetencijų reikia šiuolaikiniam vertintojui?

XX amžiaus vertintojui užteko gerai išmanyti teisės normas, švietimo dokumentus. XXI a. vertintojui to nebeužtenka. Jis turi ne tik kompetentingai taikyti šiuolaikinio vertinimo metodikas, vertinimo būdus, bet ir suprasti švietimo teorijas, išmanyti švietimo vadybą, strateginį valdymą, turėti daug informacijos apie sėkmingas ir vertingas, pasiteisinusias švietimo praktikas, personalo motyvavimo ir nukreipimo veiksmingesnei veiklai būdus, gebėti teikti pasiūlymus, konsultuoti mokytoją ir mokyklą, teikti pasiūlymus pedagogų rengėjams, kvalifikacijos tobulintojams ir švietimo politikams. Taip pat švietimo vertintojas turi nusimanyti apie globalizacijoje atsiveriančias švietimo galimybes ir iššūkius. Vis tai labai apsunkina švietimo vertintojo darbą. Iš esmės vertintojas turi nuolatos tobulėti, turėti stiprų kritinį mąstymą, gebėjimą palaikyti įvairius dalykinius, profesinius ir emocinius ryšius, puoselėti santykius ir užsiimti nuolatine refleksija, savo veiklos rezultatų permąstymu.

Taigi, vertintojams svarbus ne tik švietimo dalykų (ugdymo filosofija, švietimo vadyba ir pan.) išmanymas, bet kartu jiems reikia prisidėti prie įrodymais grįstos vadybos, strateginio valdymo. Vertintojai turi išmanyti duomenų bazes, gebėti jomis naudotis, taip pat mokėti taikyti kiekybinius ir kokybinius vertinimo metodus. Norėdami vertinti mokinių mokymąsi ir kalbėti apie jų sėkmę vertintojai turi išmanyti ne tik švietimo mokslus, ne tik psichologiją ir neurologiją, iš kurios vis daugiau išvadų gauname, kaip veikia mūsų smegenys ir kokią daro įtaką mūsų mokymuisi, koks mokytojo, ugdymo proceso vaidmuo.

Pridėtinė vertintojo darbo vertė atsiskleidžia per tai, kiek jis prisideda prie šalies, regiono švietimo pažangos, mokyklos sėkmės – svarbus klausimas, todėl labai svarbus vertinime grįžtamasis ryšys. Reikia nuolat galvoti apie grįžtamąjį ryšį ir tai daryti.

Svarbios moralinės vertintojų savybės. Pozityvus nusiteikimas ir išankstinių nuostatų neturėjimas, rėmimasis duomenimis, švietimo tikslais. Kartu svarbu turėti moralinį jautrumą.

Vis tai plaukia iš šiuolaikinio gyvenimo ir mokslo. Be abejo, globalizacija diktuoja tam tikras taisykles, kurių nepaisyti nebeįmanoma, bet svarbu akcentuoti ir tai, kad šiuolaikinis vertintojas turi paisyti savos šalies kultūros.

Šiuolaikinės duomenų bazės, kompiuterinės programos, virtualios galimybės, tinklai gali patobulinti švietimo vertinimo galimybes, tačiau vertėtų neužmiršti ir natūralių gyvo bendravimo formų, švietimo sociumo kūrimo tarp mokytojų, mokyklų, skirtingų šalių švietimo sistemų. Skirtingų interesų grupių bendravimas gali sudaryti naujų prielaidų ir vertinti, ir kurti geresnę švietimo kokybę kiekvienam vaikui.

Sėkmingo darbo. Malonaus bendravimo.